

Sygn. akt IV U 1238/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Bogusław Łój

Protokolant: sekretarz sądowy Joanna Dejewska vel Dej

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2020 r. w Zielonej Górze

odwołania M. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16.03.2020 r. znak (...) o ustalenie wysokości kapitału początkowego

z dnia 30.04.2020 r. znak (...) o rekompensatę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu M. N. prawo do rekompensaty na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych

II. umarza postępowanie w części dotyczącej wysokości kapitału początkowego

sędzia Bogusław Łój

Sygn. akt IV U 1238/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 16.03.2020 r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wnioskodawcy M. N. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na 01.01.1999 r., stwierdzając, że wnioskodawca nie przedłożył nowych dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego.

Decyzją z 30.04.2020 r., znak: (...), organ rentowy odmówił wnioskodawcy ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, uznając, że wnioskodawca nie udokumentował 15 lat pracy w szczególnych warunkach przed 01.01.2009 r.

Zakład uwzględnił następujące okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach: od 20.10.1975 r. do 27.04.1976 r., od 18.04.1978 r. do 14.05.1978 r., od 04.09.1979 r. do 28.06.1980 r., od 27.02.1987 r. do 31.07.1988 r., od 01.02.1989 r. do 29.02.1992 r., od 18.03.1992 r. do 31.07.1993 r., łącznie 7 lat, 3 miesiące i 17 dni.

W odwołaniach od powyższych decyzji wnioskodawca M. N. nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanego organu rentowego, twierdząc, że ma udokumentowane 16 lat i 3 miesiące pracy w szczególnych warunkach, a zatem spełnia wszystkie wymogi uzyskania prawa do rekompensaty. Odwołujący się wskazał na okresy zatrudnienia w Fabryce (...) w M., które zostały już uznane przez sąd w odrębnym postępowaniu za okresy pracy w szczególnych warunkach.

W odpowiedziach na odwołania pozwany organ rentowy wniósł o oddalenie odwołań, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonych decyzjach. Pozwany podkreślił, że odwołujący się nie przedłożył świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dotyczących zatrudnienia w Fabryce (...) w M..

Na podstawie art. 219 k.p.c. sąd połączył sprawy z obu odwołań w celu ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

W toku sprawy wnioskodawca wyjaśnił, że nie ma żadnych zastrzeżeń do decyzji o przeliczeniu kapitału początkowego, a chodzi mu wyłącznie o rekompensatę (k. 36 akt sąd.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Wnioskodawca M. N., urodzony (...), złożył organowi rentowemu wniosek o ustalenie kapitału początkowego 08.12.2004 r.

Decyzją z 25.08.2008 r., znak: (...), pozwany ustalił wnioskodawcy kapitał początkowy na 01.01.1999 r.

Po otrzymaniu nowych dowodów mających wpływ na wysokość kapitału początkowego, Zakład ponownie ustalił jego wartość decyzją z 30.07.2009 r.

Kolejny raz pozwany ustalił wartość kapitału początkowego w związku ze zmianą przepisów decyzją z 13.05.2015 r.

Do ustalenia wartości kapitału początkowego Zakład przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1 131,89 zł.

Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 01.01.1981 r. do 31.12.1990 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wynosi 92,71%.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 92,71% przez kwotę 1 220,89 zł, tj. kwotę bazową.

Zakład uwzględnił okresy składkowe – 23 lata, 8 miesięcy i 26 dni, tj. 284 miesiące.

Kapitał początkowy ustalony na 01.01.1999 r. wyniósł 118 149,79 zł.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

Odwołujący się złożył organowi rentowemu wniosek o emeryturę z rekompensatą i przeliczenie kapitału początkowego 27.02.2020 r.

Decyzją z 02.04.2020 r., znak: (...), organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę od 26.03.2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

Wniosek z 27.02.2020 r. skutkował też wydaniem przez pozwanego zaskarżonych decyzji z 16.03.2020 r. i 30.04.2020 r.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

11.03.2015 r. odwołujący się złożył pozwanemu wniosek o emeryturę, skutkujący wydaniem przez pozwanego decyzji odmownej z 15.05.2015 r., znak: (...). Zakład odmówił prawa do emerytury, stwierdzając, że wnioskodawca nie udowodnił na 01.01.1999 r. 15 lat pracy w szczególnych warunkach ani 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Zakład nie uznał okresów pracy w szczególnych warunkach z tytułu zatrudnienia m.in. w Fabryce (...) w M..

Odwołanie wnioskodawcy od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 13.11.2015 r., sygn. akt IV U 1129/15.

W tamtej sprawie sąd ustalił, że wnioskodawca w okresach od 21.06.1973 r. do 15.07.1974 r., od 20.11.1974 r. do 31.08.1975 r. i od 22.11.1980 r. do 26.02.1987 r. w trakcie zatrudnienia w Fabryce (...) w M. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza kwalifikowaną jako praca w szczególnych warunkach wymieniona w dziale XIV, poz. 12 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Oddalenie odwołania nastąpiło z tego względu, że wnioskodawca nie wykazał 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

07.12.2015 r. odwołujący się złożył pozwanemu wniosek o emeryturę pomostową, skutkujący wydaniem przez organ rentowy decyzji odmownej z 01.02.2016 r. wobec stwierdzenia, że wnioskodawca na 01.01.2009 r. nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych, wynoszącego co najmniej 15 lat.

Postępowanie sądowe wszczęte wskutek odwołania wnioskodawcy od ww. decyzji zostało umorzone postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 01.08.2016 r., sygn. akt IV U 1749/16, ze względu na cofnięcie odwołania przez wnioskodawcę.

Okoliczności niesporne, ustalone na podstawie akt organu rentowego.

W okresie od 01.09.1971 r. do 15.07.1974 r. wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) w M. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku:

- od 01.09.1971 r. do 20.06.1973 r. – nauka zawodu – spawacz;

- od 21.06.1973 r. do 15.07.1974 r. – spawacz.

Dowód: świadectwo pracy z 03.02.1992 r., w aktach emerytalnych.

W okresie od 20.11.1974 r. do 06.08.1975 r. wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) w M. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku: pracownik akordowy w dziale produkcji / spawacz.

Dowód: świadectwo pracy z 03.09.1975 r., w aktach emerytalnych.

W okresie od 22.11.1980 r. do 26.02.1987 r. wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) w M. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku: spawacz.

Dowód: świadectwo pracy z 26.02.1987 r., w aktach emerytalnych;

zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 01.12.2004 r., w aktach

kapitału początkowego; legitymacja ubezpieczeniowa, w aktach

rentowych.

W okresach zatrudnienia w Fabryce (...) w M. od 21.06.1973 r. do 15.07.1974 r., od 20.11.1974 r. do 06.08.1975 r. i od 22.11.1980 r. do 26.02.1987 r. wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę spawacza.

Zakład zajmował się produkcją opakowań blaszanych, np. beczek i baniek. Zatrudniano ok. 500 osób, praca odbywała się na 3 zmiany. Praca odbywała się na 3 wydziałach: hali przygotowawczej, montażowej i cynkowania, beczkarni i lakierni.

W czerwcu 1973 r. odwołujący się ukończył (...) Szkołę (...) w S., zaraz po szkole uzyskał uprawnienia spawacza. Następnie, od 21.06.1973 r., pracował jako pełnoetatowy spawacz.

W pierwszym (1973-1974) i drugim okresie (1974-1975) zajmował się spawaniem cylindrów w osłonie CO₂ w Zakładzie nr (...). W trzecim okresie (1980-1987) pracował w Zakładzie nr (...) przy obróbce – poprawie beczek ocynkowanych. Spawał lub wypalał elementy, by wstawić nowe. Spawanie odbywało się metodą gazową.

W zakładzie pracy było zadymienie, spawacz miał kontakt z elementami ocynkowanymi, szkodliwymi, praca odbywała się w hałasie, obecne były gaz spawalniczy i opary chemiczne. Wnioskodawca otrzymywał mleko, posiłek regeneracyjny i dodatek za warunki szkodliwe.

Wnioskodawca w ww. okresach nie wykonywał innego rodzaju prac, niż praca spawacza.

Dowód: zeznania świadka L. K. (1), k. 58-64v w zw. z k.

65-65v akt sąd.; zeznania świadka J. C., k. 67-73v w zw. z k.

74-75 akt sąd.; zeznania wnioskodawcy, k. 36v w zw. z k. 35-35v akt sąd.

Sąd rozważył, co następuje.

Odwołania okazały się zasadne.

Przedmiotem sporu było rozstrzygnięcie, czy pozwany zasadnie odmówił wnioskodawcy prawa do rekompensaty, przy czym spór ten ograniczał się do ustalenia, czy wnioskodawca w spornych okresach zatrudnienia od 21.06.1973 r. do 15.07.1974 r., od 20.11.1974 r. do 06.08.1975 r. i od 22.11.1980 r. do 26.02.1987 r. w Fabryce (...) w M. wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z 19.12.2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl art. 21 ust. 1, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Jak stanowi ust. 2, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Na podstawie art. 32 ust. 4 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 53 ze zm.), rodzaje prac lub stanowisk ustala się na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. W myśl ust. 2, okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie

wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

Jednocześnie w myśl rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności: legitymacja ubezpieczeniowa, legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia (§ 22 ust. 1).

Nie oznacza to, że odwołujący się jest pozbawiony możliwości ustalenia, że w zakładzie pracy pracował w warunkach szczególnych w oparciu o inne dowody.

Ustalenie rodzaju wykonywanej pracy na podstawie osobowych środków dowodowych nie jest bowiem wyłączone w postępowaniu przed sądem rozpoznającym sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których przewiduje się odstępstwa od zasad ogólnych postępowania dowodowego, bowiem zgodnie z treścią przepisu art. 473 § 1 k.p.c., dowód z zeznań świadków jest dopuszczalny w zasadzie co do wszystkich faktów spornych lub niemożliwych do udowodnienia za pomocą dowodu z dokumentu, a nawet ponad i przeciwko osnowie dokumentu (por. wyrok SN z 08.12.1998 r. II UKN 357/98, uchwała SN z 24.09.1984r., III UZP 6/84).

Postępowanie sądowe zainicjowane wniesieniem przez ubezpieczonego odwołania od decyzji organu rentowego toczy się bowiem według zasady swobodnej oceny dowodów, wyrażonej w art. 233 § 1 k.p.c. Zgodnie zaś z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału.

W konsekwencji możliwe jest ustalenie okresów pracy w szczególnych warunkach również w oparciu o inne dowody niż zaświadczenia z zakładów pracy (uchwała SN z 21.09.1984 r., sygn. III UZP 48/84 oraz uchwała SN z 10.03.1984 r., sygn. III UZP 6/84). Powyższe wynika także z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27.05.1985 r. (II UZP 5/85), w której SN stwierdził, że jeżeli odwołujący wykaże, że z powodu likwidacji zakładu pracy nie jest możliwe przedstawienie zaświadczenia z zakładu pracy, to może tę okoliczność dowodzić wszelkimi środkami dowodowymi (por. też wyrok SN z 08.04.1999 r., II UKN 619/98).

Wobec powyższego sąd mógł oprzeć swoje rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie na wynikach postępowania dowodowego z innych dokumentów, z zeznań świadków oraz z zeznań odwołującego się.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe doprowadziło sąd do wniosku, że ubezpieczony w spornych okresach zatrudnienia pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza wymienionym w dziale XIV, poz. 12 wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wynika to z zeznań świadków, wnioskodawcy i dokumentacji pracowniczej.

Świadek J. C. pracował w Fabryce jako mistrz cynkowni od 19.02.1974 r. do 31.08.1981 r., potem od 01.09.1981 r. do 11.12.1994 r. jako przesiewacz popiołu cynku i ocynkowacz. Po miesiącu pracy jako spawacz został mistrzem zmianowym i przełożonym wnioskodawcy. Potem został przeniesiony do Zakładu nr (...). Widział wnioskodawcę przy pracy w obu zakładach.

Świadek L. K. (2) pracował w Fabryce w latach 1968-1986 jako spawacz. Pamięta wnioskodawcę, zdarzało się, że spawali w tym samym budynku, widział go codziennie, gdy mieli tę samą zmianę.

Obaj świadkowie potwierdzili rodzaj pracy wykonywanej przez wnioskodawcę. Z zeznań tych wynika, że była to jedyna praca wykonywana przez niego w spornych okresach, w pełnym wymiarze czasu pracy, bez przesuwania do

innych prac. Potwierdzają to też świadectwa pracy, na których widnieje stanowisko spawacza, oraz zeznania samego wnioskodawcy.

Powyższe zeznania świadków i strony są spójne i logiczne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, są też zgodne z dokumentacją pracowniczą, nie zostały ponadto zakwestionowane przez organ rentowy, dlatego sąd dał im wiarę w całości.

Należy podkreślić, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 07.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyrok Sądu Najwyższego z 01.06.2010 r., II UK 21/10). O uznaniu zatrudnienia za pracę w szczególnych warunkach nie decyduje treść dokumentów wystawionych przez pracodawcę, ani nazwa stanowiska pracy, lecz rodzaj powierzonej wnioskodawcy pracy i jej wykonywanie w warunkach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. wyrok SA w Krakowie z 13.07.2016 r. III AUa 1241/15).

Zdaniem Sądu Okręgowego, fakt, że pracodawca nie wydał pracownikowi świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, nie może nieść za sobą ujemnych dla tego pracownika skutków w zakresie prawa do świadczenia.

W świetle całokształtu materiału dowodowego uznać należało, że skarżący legitymuje się wymaganym ustawą co najmniej 15-letnim okresem pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty nie były kwestionowane.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., sąd orzekł jak w sentencji wyroku.